

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ОБЛІКУ

Реалізація концепції логістики має дати відповідь на запитання: коли і де будуть вироблені ресурси, коли і де вони будуть складовані, коли і куди вони мають бути доставлені? Зазначимо, що в даному випадку термін «ресурси» трактується у широкому розумінні цього слова – це матеріали, готові вироби, енергія та робоча сила. Комплексне використання названих вище чотирьох складових дає вичерпну відповідь на поставлені запитання. Матеріальні запаси – це продукція виробничо-технічного призначення, яка знаходиться на різних стадіях виробництва і обігу, вироби народного споживання та інші товари, що очікують на вступ у процес виробничого або особистого споживання [1].

Поява логістики, як науки, допомагає підприємству управляти ресурсами. Для швидшого впровадження в практику логістичних концепцій в Україні необхідно кардинальні зміни в структурі підприємства і перехід до більш гнучких організаційних структур. Якість управління залежить від своєчасного отримання менеджером достовірної інформації про стан об'єкта управління, яку, в першу, чергу надає управлінський облік.

Для безперебійної роботи виробництва на складах підприємства завжди знаходяться виробничі запаси в межах норм, передбачених потребами підприємства. Незважаючи на те, що утримання запасів пов'язане з певними витратами, підприємці змушені створювати їх.

Основними мотивами створення матеріальних запасів є:

- імовірність порушення встановленого графіка постачань (непередбачене зниження інтенсивності вхідного матеріального потоку);
- можливість коливання попиту (непередбачене збільшення інтенсивності вихідного потоку);
- сезонні коливання виробництва деяких видів товарів (в основному це стосується продукції сільського господарства);
- знижки за покупку великої партії товарів також можуть стати причиною створення запасів;

- спекуляція (ціна на деякі товари може різко зрости, тому підприємство, яке зуміло передбачати цей ріст, створює запас з метою одержання прибутку за рахунок підвищення ринкової ціни);
- витрати, пов'язані з оформленням замовлення (процес оформлення кожного нового замовлення супроводжується витратами адміністративного характеру (пошук постачальника, проведення переговорів з ним, відрядження, міжміські переговори і т.п.). Знизити ці витрати можна скоротивши кількість замовлень, що рівносильно збільшенню обсягу партії, яка замовляється, і, відповідно, підвищенню розміру запасу);
- можливість рівномірного здійснення операцій з виробництва і розподілу. Ці два види діяльності тісно взаємопов'язані між собою: розподіляється те, що виробляється. Якщо запаси відсутні, інтенсивність матеріальних потоків у системі розподілу коливається відповідно до змін інтенсивності виробництва. Наявність запасів у системі розподілу дозволяє здійснювати процес реалізації більш рівномірно, незалежно від ситуації у виробництві. У свою чергу, наявність виробничих запасів згладжує коливання в постачаннях сировини і напівфабрикатів, забезпечує рівномірність процесу виробництва;
- можливість негайного обслуговування покупців (виконати замовлення покупців можна у такий спосіб: виготовити замовлений товар; закупити замовлений товар; видати замовлений товар негайно з наявного запасу).

Останній спосіб є, як правило, найдорожчим, тому що вимагає утримання запасу. Однак в умовах конкуренції можливість негайного задоволення замовлення може бути вирішальним в боротьбі за споживача.

- зведення до мінімуму простоїв у виробництві через відсутність запасних частин (особливо це важливо для підприємств із безперервним процесом виробництва, тому що в цьому випадку зупинка виробництва може дорого коштувати).
- спрощення процесу управління виробництвом.

Указані причини свідчать про необхідність створення виробничих запасів на підприємстві [3].

З іншого боку для збереження конкурентноздатності підприємство повинно шукати резерви зниження витрат та не «вилучати» оборотний капітал на створення надмірних обсягів виробничих запасів. До негативних наслідків складування запасів можна віднести: збільшен-

ня витрат на зберігання запасів; високий ступінь невизначеності попиту на товари/послуги, що будуть створені з використанням таких запасів; погіршення якості запасів при зберіганні (усушка, псування), можливість крадіжок чи неефективного використання; втрата відсотків за «зв'язаними» коштами; проблеми з охороною навколишнього середовища та безпекою; збільшення страхових платежів.

Мета управління запасами – знайти «золоту середину»: запасів повинно бути не багато, щоб не вилучати гроші з обігу, і не мало, щоб уникнути «порожніх складів» і не допустити зупинки виробництва. Балансування між цими двома позиціями і складає суть управління обіговими активами в частині виробничих запасів [2, с.32].

Моделювання процесу трансформації оборотного капіталу із грошової у виробничу форму на основі економіко-математичного моделювання умов постачання дозволяє прискорити постачання матеріальних ресурсів, оптимізувати величину виробничих запасів, прискорити оборотність оборотного капіталу, одержати відчутний економічний ефект.

Реалізація більшості логістичних концепцій і систем була б неможливою без впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій. Впровадження автоматизованих систем управління ERP (від Enterprise Resource Planning – планування ресурсів підприємства) надає можливість здійснення керування всіма бізнес-операціями, що є на підприємстві, а не просто автоматизовано вести облік чи управляти логістикою. При цьому уся бізнес-інформація перебуває в єдиній системі і не потрібно передавати дані від виробничої системи до облікової і навпаки. Менеджеру достатньо мати необхідні повноваження і ERP- система зробить можливим доступ до інформації про діяльність компанії, що дозволить здійснювати оперативний аналіз ситуації та ефективніше управляти.

Оскільки однією з причин створення запасів є намагання уникнути небажаних наслідків непередбачених подій в умовах відсутності надійної інформації, то відповідно у випадку зниження невизначеності з'являється можливість відповідного зниження запасів. Так формується уявлення про «заміну запасів інформацією», яке практично впроваджується завдяки розвитку інформаційних технологій і систем інформаційного обміну даними.

Матеріальні затрати є ключовим елементом формування витрат на підприємстві, а значить існують об'єктивні причини, що змушують підприємства створювати резерви виробничих запасів. З іншого боку, надмірні обсяги виробничих запасів спричиняють ряд негативних на-

слідків для господарюючого суб'єкта. Впровадження логістичної концепції управління на підприємствах потребує перш за все забезпечення своєчасною, повною і достовірною інформацією про стан об'єкта управління, яку надає управлінський облік.

Список використаних джерел:

1. Виговська Н.Г. Господарський контроль в соціально-орієнтованій економіці: проблеми теорії і методології: Монографія/ Н.Г. Виговська. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – 288 с.
2. Зеваков А.М. Логистика производственных и товарных запасов. Учебник/ А.М.Зеваков, В.В. Петрова – СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2002. – 320 с.
3. Кальченко А.Г. Логістика: Навч. Посібник/ А.Г. Кальченко – К.: КНЕУ, 2002. – 148 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Саченко С. І.

*Левкун Наталя,
студентка групи РКзм-51*

ШЛЯХИ РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ

Механізм господарювання визначається рівнем управління витратами, адже від витрат залежить розмір прибутку, який сприяє розвитку підприємства і розширенню виробництва. Ефективність витрат забезпечує зниження цін на продукцію, а отже, надає виробництву конкурентної переваги порівняно з іншими. Саме тому раціонально організований облік витрат на виробництво, їх аналіз є важливим завданням всіх підприємств.

Обліково-аналітична практика свідчить, що перед практикуючими бухгалтерами постає дилема: який з методів найбільш придатний для вивчення «поведінки» витрат і оптимізації їх величини? Які чинники слід брати до уваги при виборі методів розподілу загальновиробничих витрат для визначення собівартості продукції?

Із прийняттям П(С)БО 16 до собівартості продукції включаються не всі загальновиробничі витрати, а лише їх розподілена частина. Наднормативні витрати в собівартість продукції не включаються, бо згідно з принципом обачності вартість запасів не повинна бути за-